

Г. В. Бесарабчук

*Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ У ЛІЦЕІСТІВ ГОТОВНОСТІ ДО СЛУЖБИ В АРМІЇ ЧЕРЕЗ ІНФОРМАТИЗАЦІЮ СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ

У статті розкривається зміст педагогічних умов підвищення ефективності виховного впливу на формування у ліцеїстів готовності до служби в армії через інформатизацію спортивно-масової роботи.

Ключові слова: ліцеїст, ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою, педагогічні умови, готовність, інформатизація, спортивно-масова робота.

Актуальність дослідження та постановка проблеми дослідження. Основною метою сучасної освіти, для її сталого розвитку у контексті системних завдань, є сприяння становленню всебічно освіченої, соціально активної особистості, яка розуміє нові явища та процеси суспільного життя, володіє системою поглядів, ідейно-моральних принципів, норм поведінки, які забезпечують готовність до соціально відповідальної діяльності та випереджаючої освіти в швидко змінному світі. Для реалізації означених завдань необхідний пошук принципово нової методології, інноваційних освітніх технологій, модернізація управлінської діяльності на засадах та принципах стабільного розвитку.

Вирішення цих завдань у ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою можливе при дотриманні певних педагогічних умов у впровадженні нових технологій для забезпечення високого рівня управлінської діяльності, створення виховного впливу та формування у ліцеїстів готовності до служби в армії через інформатизацію спортивно-масової роботи.

Для повноти розуміння проблеми, необхідно детально розглянути положення про те, що є педагогічними умовами. У своїх дослідженнях Е. Бережнова, Г. Демет'єва, Ю. Загородній, М. Забродцький, В. Ясвін [1, с.38; 2, с.21; 4, с.38; 5, с.68; 10, с.91] вказують, що вони є основою будь-якого педагогічного процесу, запуску виконання поставлених педагогічних завдань та відзначаються певною варіативністю як категорія «педагогічні умови». Беззаперечним є той факт, що рушійною силою будь-якого педагогічного процесу є наявність відповідних педагогічних умов.

Позитивним результатом впливу педагогічних умов має бути сформована готовність ліцеїста до служби в армії, яка формується під впливом різних джерел інформації, заходів військового, фізкультурно-оздоровчого та патріотичного виховання, занять з допризовної підготовки, спортивно-масових заходів тощо. В.І. Іванов

визначає готовність як умову успішного виконання діяльності і як «...прогнозуючу активність, що настроює організм, особистість на майбутню діяльність» [6, с.47-49]. На думку М.І. Томчука [9, с.4], готовність – є не лише передумовою, а й регулятором реальної діяльності, що забезпечує включення суб'єкта в її виконання.

Згідно з поглядами З.І. Каамикової [8, с. 210], до структури готовності необхідно включати не будь-які знання, а «...сукупність діючих знань», не будь-які властивості особистості, а лише ті, які забезпечують найбільшу продуктивність. Тому, під час розробки моделі готовності необхідно враховувати вплив педагогічних умов та визначення їх функцій як цілісного психолого-педагогічного утворення в регуляції свідомої діяльності. А при розгляді цілісної концепції готовності, слід враховувати, що «...справжнє подолання функціоналізму припускає розшифровку функцій складових частин у цілісній системі психологічної регуляції діяльності особистості».

Метою дослідження було розкриття змісту педагогічних умов підвищення ефективності виховного впливу на формування у ліцеїстів готовності до служби в армії через інформатизацію спортивно-масової роботи.

Методи дослідження. Для вирішення поставленої мети були використані методи порівняльного аналізу, синтезу, теоретичних моделей та узагальнення літературних джерел.

Обговорення результатів дослідження. Для більш якісного та повного розкриття проблеми необхідно визначити зміст та особливості умов позитивного виховного впливу на готовність ліцеїстів до служби в армії за допомогою інформатизації навчального процесу та спортивно-масової роботи з фізичної культури. Для цього необхідно визначитись зі змістом поняття «Умова». Дослідник С. Ожегов [7], у словнику подав кілька значень терміну «Умова» (див. *рис. 1*):

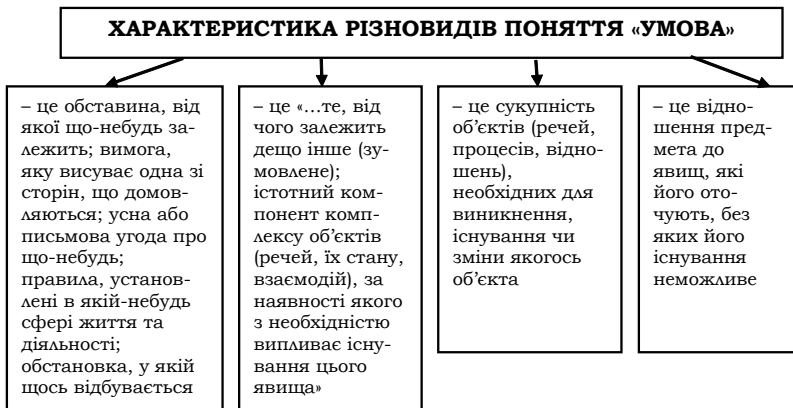

Рис. 1. Характеристика різновидів поняття «Умова», за С. Ожеговим, 1991

Г. Дементьев [2, с.55], вказує на таку особливість умови як її стабільність та незмінність. Умови формують характер протікання процесу, при цьому самі практично не змінюються. Ю. Загородній [4, с.62], розглядає умови як «...відношення предмета до явищ, що його оточують і без яких його існування неможливе». Е. Бережнова [1, с.136], вважає умову спеціально створеною дослідником обставину, «...при якій можлива та чи інша його ефективна дія».

Таким чином, умови – це стабільні обставини, які оточують об'єкт та формують характер впливу на нього. Вони можуть існувати і незалежно від об'єкта, і можуть бути створені спеціально для впливу на нього. Те, що умови можливо створювати й коригувати залежно від поставлених завдань, дуже важлива особливість для визначення педагогічних умов підвищення ефективності виховного впливу на формування у ліцеїстів готовності до служби в армії через інформатизацію спортивно-масової роботи.

Отже, педагогічні умови – це сукупність педагогічних заходів для здійснення певного педагогічного процесу; обставина, спеціально створювана дослідником для ефективного досягнення поставленої мети.

Як зазначає В.І. Жернов [3, с.85], педагогічні умови за способом впливу на освітній процес можуть бути зовнішні та внутрішні. Зовнішні умови – результат функціонування політичної, соціально-економічної, освітньої та інших систем зовнішнього середовища. Вони реалізуються через відповідні соціальні інститути. Внутрішні педагогічні умови є частиною завдання певного педагогічного процесу. Таким чином, ліцеїст, як суб'єкт виховної та навчальної діяльності, відчуватиме вплив і зовнішніх, і внутрішніх педагогічних умов. Вони стають тими факторами, які сприяють або, навпаки, гальмують виховну та навчальну діяльність.

У нашому дослідженні під педагогічними умовами ми розуміємо сукупність зовнішніх та внутрішніх педагогічних заходів та вимог, що сприятимуть якомога кращому розкриттю виховної функції спортивно-масової роботи ліцею та результативного впливу інформатизації цього процесу за допомогою друкованих та електронних засобів масової інформації. При створенні конструкції таких умов ми виходили з урахування активного впливу зовнішнього середовища на ліцеїстів.

Виховна система – система відкрита. У її функціонуванні велику роль відіграє середовище. Воно постає не тільки як чинник, що впливає ззовні, але й компонентом самої системи. Для успішного здійснення виховного процесу слід використовувати внутрішні умови навчального закладу, а саме:

- максимальну реалізацію виховного потенціалу кожного навчального предмету, особливо «Фізична культура» в усіх його формах;
- здійснення виховання відповідно до мети та завдань;
- раціональне планування виховної діяльності всіх підрозділів ліцею;

- цілеспрямована робота щодо підготовки командирів взводів, педагогічного колективу ліцею, психолога для проведення виховної діяльності з ліцеїстами та розвиток учнівського самоврядування.

Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою є специфічним навчальним закладом, тому в ньому необхідно створити таке виховне середовище, що забезпечить вироблення у ліцеїстів рис сміливості, самовладання в екстремальних ситуаціях, взаємовиручки, військової товарищескості та формування у них високих патріотичних, морально-психологічних та фізичних якостей, необхідних для готовності до служби в Збройних Силах України.

Саме створення відкритої виховної системи, побудованої на спортивно-масовій роботі з використанням інформаційних технологій може стати гарантом виконання другої соціально-педагогічної умови у процесі формування готовності ліцеїстів до служби в армії – це їх активне залучення, починаючи з 9-х класів, до громадсько-політичного життя суспільства. Для цього в ліцеї створено різноманітні напрями, серед яких проект «Миротворці», спільні інформаційні проекти соціально-виховного та соціокультурного напрямку (створення власної газети ліцею, проведення масових фізкультурно-спортивних заходів, олімпіад, регулярне їх висвітлення за допомогою інформаційних технологій).

В попередніх дослідження ми піднімали питання змісту основних складових педагогічної діяльності працівників ліцею з ліцеїстами, серед яких пропонували нові форми спортивно-масової роботи, передбачалося введення в навчальний процес, в якості варіативної складової, навчального спецкурсу «Основи готовності ліцеїста до ведення здорового способу життя»; створення «Патруля ЗСЖ ліцеїстів», яка б координувала співпрацю між керівництвом ліцею, навчальною, медичною частинами ліцею, педагогічним колективом на чолі з вчителями фізичної культури, психологами, батьківським контингентом та ліцеїстами; дотримання санітарно-гігієнічних вимог до режиму та умов навчання і відпочинку ліцеїстів; організація і проведення навчальних, оздоровчих, профілактичних та спортивно-масових заходів з ліцеїстами.

Кожна із вказаних форм несе позитивний виховний вплив на свідомість ліцеїстів з допомогою активної пропаганди та інформатизації спільноти ліцею про їх успіхи і перемоги, дає можливість регулярно отримувати систему спеціальних знань, вмінь і навичок, організовує життєдіяльність ліцеїстів та сприяє формуванню у них готовності до служби в армії. То ж, діяльність педагогічного, батьківського та учнівського колективів регулярно висвітлюється на шпальтах ліцеївської газети, стінгазет взводів ліцеїстів, на сайті ліцею в Інтернеті, що сприяє досягненню необхідного рівня активності ліцеїстів щодо способу життєдіяльності, який забезпечить систематичний, безперервний процес формування основ готовності ліцеїстів ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою до служби в армії.

Аналіз результатів експериментальної роботи засвідчив зростання у ліцеїстів показників сформованості готовності до служби у Збройних силах України – 48,0% ліцеїстів експериментальних класів (вихідні дані – 27,5% ліцеїстів).

Висновки. Отже, в основі розкриття змісту педагогічних умов підвищення ефективності виховного впливу на формування у ліцеїстів готовності до служби в армії через інформатизацію спортивно-масової роботи лежить створення в ліцеї подібного профілю системи виховної роботи, побудованої на використанні інформаційних технологій в спортивно-масовій роботі ліцею, з висвітленням досягнень ліцеїстів як одного із потужних інструментів формування позитивного впливу на формування у них готовності до служби в армії.

В подальших дослідженнях передбачається теоретико-методологічний аналіз та експериментальна перевірка ефективності дотримання педагогічних умов використання інформаційних технологій в спортивно-масовій роботі з метою формування в учнів ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою готовності до служби в армії.

Список використаних джерел:

1. Бережнова Е. В. Прикладне дослідження в педагогіці : монографія / Е. В. Бережнова. – М. – Волгоград : Переміна, 2003. – 164 с.
2. Дементьев Г. Г. Процесс формирования личности под влиянием социального окружения у современных условиях : дис. ... канд. соц. наук : 22.00.03 «Социальные структуры та социальные отношения» / Г. Г. Дементьев. – М., 2000. – 191 с.
3. Жернов В. І. Теоретико-методологічні основи формування професійно-педагогічної спрямованості особистості студента педагогічного вузу : монографія / В. І. Жернов. – Магнітогорськ : Магнітогорський держ. пед. ін-тут, 1999. – 116 с.
4. Загородній Ю. І. Педагогічні умови політичної соціалізації студентської молоді в умовах великого промислового міста : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / Ю. І. Загородній. – Луганськ, 2004. – 201 с.
5. Ожегов С. І. Словник російської мови / С. І. Ожегов. – М. : Держ. вид-во іноз. та нац. словників, 1991. – Режим доступу до журн.: <http://ojegov.baikar.com/1059/35717.html>.
6. Ясвін В. А. Освітнє середовище: від моделювання до проектування / В. А. Ясвін. – М. : Сміс, 2001. – 365 с.
7. Іванов В.І. Фізична підготовка в системі військово-професійного навчання як педагогічна проблема / В.І. Іванов // Наука і оборона. – 2001. – №1. – С. 47-49.
8. Забродцький М.М. Психологія особистості : навчальний посібник / М.М. Забродцький, О.М. Савченко, І.М. Тичина. – Житомир, 2005. – 206 с.
9. Томчук М.І. Соціально-психологічні проблеми готовності юнаків до військової служби: автореф. дис. ... док. психол. наук : 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / М.І. Томчук. – К. : КДПУ. – 1996. – 27 с.
10. Розвиток ділової активності учнів ПТНЗ під час професійної та загальноосвітньої підготовки : навч.-метод. посібник для пед. працівників ПТНЗ [упорядкув. І. І. Єзикова]. – Донецьк : ДПО ІПП, 2003. – 407 с.

В статье раскрывается содержание педагогических условий повышения эффективности воспитательного влияния на формирование у лицеистов готовности к службе в армии через информатизацию спортивно-массовой работы.

Ключевые слова: лицеист, лицей с усиленной военно-физической подготовкой, педагогические условия, готовность, информатизация, спортивно-массовая работа.

In this article exposed maintenance of pedagogical terms of increase of efficiency of an educate influence on forming for the students of lyceum of readiness to service in an army through informatization sporting-mass work.

Key words: student of lyceum, lyceum with the increased military-physical preparation, pedagogical terms, readiness, informatization, sporting-massive work.

Отримано: 26.06.2012

УДК 37.016:796.032

А. О. Боднар, М. С. Солопчук

*Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

У статті доводиться, що одним із основних напрямів поширення знань серед дітей та учнівської молоді з питань олімпійської освіти є проведення олімпійських уроків в загальноосвітніх навчальних закладах.

Ключові слова: олімпійська освіта, олімпійський рух, олімпійський урок, система олімпійської освіти.

Постановка проблеми. За роки незалежності України в системі соціально-педагогічних цінностей відбулися кардинальні зміни. Динамізм, притаманний сучасній цивілізації, підвищення соціальної мобільності і ролі особистості вимагають нових підходів до розробки методології освіти, сучасних технологій виховання і навчання, формування освітнього простору як гаранта розвитку особистості. У педагогічній науці формується нова парадигма освіти й виховання, спрямована на створення соціально-педагогічних і психологічних умов, сприятливих для інтенсивного самоствердження, самовдосконалення особистості.

Бачення гармонійного розвитку особистості знайшло своє віддзеркалення у визначені олімпізму, який є життєвою філософією, що звеличує та об'єднує в гармонійну цілісність тіло, волю і розум. Поеднуючи спорт із культурою та освітою, олімпізм прагне створити такий спосіб життя, який базувався би на радощах, здобутих через освітні цінності, взірцевий приклад та повагу до універсальних етичних принципів.